HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מי מצטרף ראשון לשני. הואיל וגם הוא לטהר נשחט אז לא ופשיט התם[ז] אם מצטרף סימן ראשון לסימן שני להתיר שאר העובר באכילה לא יצטרף עמו לטהר אותו אבר מידי נבלה. ולענין ניקבו בני מעייס נמי תפשוט דמצטרף דלא מהני חילוק לפסול בשחיטה הואיל ובסימנין לא איתילד ריעותא: **עד לאן לא איבעיא לו'.** [ח]והשתא אהדרינן לשמעתין דאמרינן הדר ביה ר' זירא [לג:] מהתם דלעיל מדבעי מהו לטהרה מידי נבלה מכלל דפשיטא ליה דאיטרפא בנקיבה דביני ביני: **לא הדר ביה.** ופשיטא ליה לרבי זירא דלף באכילה שריא דאין טרפה לחלי חיות. והא דבעי רבי זירא לענין טומאה: **לדבריו דרבא.** דאמר לעיל [לג:] לא אמר ריש לקיש אלא בריאה אבל בבני מעייס טרפה מיבעיא ליה לר' זירא אם טהורה מיהא מידי נבלה או לא: **מדריש לקיש.** דאמר [שם] כיון שנתמך קנה הוי ריאה כמנחת בדיקולא שמע מינה אין מזמנין עובד כוכבים על בני מעייס משום ריאה [ט]דהוי כמי שהוציאה מן הבהמה בעודה מפרכסת ועובד כוכבים לאו בשחיטה תלי היתר אכילה דידיה אלא הוזכרה שחיטה אצלו ואבר מן החי נאסר להן ואין יוצאה להן מידי אבר מן החי עד שתמות אבל לישראל יצתה מידי אבר מן החי ע"י שחיטתה: **הוה יתיבנא קמיה דרב אחא.** כי אמר להא מילתא: **ולא אמרי ליה.** ונחמתי בעצמי ולא הקשיתי לו: **הרוצה לאכול לו.** משום דמעלי כדאמר לקמן בסמוך הרוצה שיבריא: **מביא בשחיטה.** שאינו מחוסר הפשט ויכול לחותכו מיד קודם יציאת הנפש וממתין לה עד שתצא נפשה דאמרינן בארבע מיתות (סנהדרין דף סג.) מנין שאסור לאכול מן הבהמה קודם שתצא נפשה ת"ל לא תאכלו על הדם[י]: **אחד עובד כוכבים לו.** ולא [יא]אמרינן במיתה תליא מילתא והוא אבר מן החי לגבייהו והיינו דלא כרב אחא: **ומדיחו יפה יפה.** מפני שעדיין נהגל הדם לצאת ולא יצא: **מתני' בידים מסואבות.** כלומר בלא נטילה דגזרו עליהם להיות שניות. ובגמרא פריך אפילו הוכשרו נמי אין שני עושה שלישי בחולין: **הוכשרו בשחיטה.** מגו דשריא שחיטה להך בשר מידי אבר מן החי משויא ליה נמי אוכלא לגבי טומאה: **גמ' כי לא יצא מהן דם כשרה.** בתמיה. זריקת דם הוא דשריא להו דכתיב (דברים יב) ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל: **שאינו מכשיר.** אם נפל על הזרעים: **דם הנשפך כמים.** הוי כמים[יא]: **דקיימא לן חיבת הקדש מכשרתן.** למיהוי אוכלא ולקבולי טומאה דתניא בספחים (לה.) והבשר [ויקרא ז] לרבות עליה ולבוזה דאע"ג דלאו אוכלא נינהו חיבת הקדש משויא להו אוכלא: **בכסף מעשר.** בירושלים דכתיב (דברים יד) ונתת הכסף וגו' ואשמועינן דשני עביד בהו שלישי דלא כר"מ: כל דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו בכלי כגון דם חיה ועוף הוקשה למים בין לענין הכשר בין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף בעי כסוי אבל מכל מקום הוקש למים לענין הכשר כיון דנשפך על הארץ: **ונאכלין בידים מסואבות.** גלגי אייר דלא בעי הדחה אי נמי לקדירה והולחו במי פירות: **דם שאינו נשפך כמים אינו מכשיר.** הקשה הר"ר יעקב מאורליינ"ש דבפרק כל שעה (פסחים דף כב.) פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין בחמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרים לגננין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין בהנאה אף דם מותר בהנאה והשתא היכי דייקי היתר הנאה מהאי קרא לדם קדשים הא לא איתקש למים ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בהנאה אם כן אכילה דכתיב גבי דם הוא אכילה ממש. [וע"ע תוספות פסחים דף כב. ד"ה מהן]: ולגמא

מי [א]מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא עד כאן לא איבעיא לן אלא לטהרה מידי נבלה [ב]אבל באכילה אסורה א"ל רב אחא בר רב לרבינא דלמא לעולם לא הדר ביה ור' זירא לדבריו דרבא קאמר וליה לא סבירא ליה אמר רב אחא בר יעקב [ג]שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש מזמנין ישראל על בני מעיים [ד]ואין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעיים מאי טעמא ישראל דבשחיטה תליא מילתא כיון דאיכא שחיטה מעלייתא אישתרי להו עובדי כוכבים דבנחירה סגי להו ובמיתה תליא מילתא הני כאבר מן החי דמו אמר רב פפא הוה יתיבנא קמיה דרב אחא בר יעקב ובעי דאימא ליה מי איכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ולא אמרי ליה דאמינא הא טעמא קאמר תניא דלא כרב אחא בר יעקב [ה]הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו מסייע ליה לרב אידי בר אבין [ו]דאמר רב אידי בר אבין אמר ר' יצחק בר אשיאן הרוצה שיבריא חותך כזית בשר מבית שחיטתה של בהמה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו: **מתני'** [ז]השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים ונאכלין בידים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם [ח]ר' שמעון אומר הוכשרו בשחיטה: **גמ'** טעמא דלא יצא מהן דם הא יצא מהן דם אין נאכלים בידים מסואבות אמאי [ט]ידים שניות הן [י]ואין שני עושה שלישי בחולין וממאי דבחולין עסקינן דקתני חיה דאילו קדשים [יא]חיה בקדשים מי איכא ותו אי בקדשים כי לא יצא מהן דם כשרה [יב]הוא עצמו לדם הוא צריך ותו אי בקדשים כי יצא מהן דם מי מכשיר [יג]והאמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מנין [יד]לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר [טו]על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר ותו אי בקדשים כי לא יצא מהם דם לא מתכשרי ליתכשרי בחיבת הקדש [טז]דקיי"ל [יז]חיבת הקדש מכשרתן א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה הכא בחולין שלקחן בכסף מעשר עסקינן ודלא כר"מ דתנן כל **מולחו** יפה יפה ומדיחו יפה יפה. הא דלא אדכר הדחה קמייתא כגון דחלליה בי טבחי כדאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קיג.) אי נמי משום דאיירי בבשר בית השחיטה ולא הוצרך להזכיר ולקדירה איירי אי נמי מיירי לגלי אף ע"ג דלגלי לא בעי מליחה שאני הכא שנחתך קודם שתצא נפשה מבית השחיטה ועדיף מבישרא דאסמיך בפ' כילד צולין (פסחים דף עד:): **אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו.** משמע דטעמא משום דליכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ותימה דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) פריך והא איכא יפת תואר ומשני שאני עובדי כוכבים דלאו בני כיבוש נינהו וה"ג [יח]שאני עובדי כוכבים דלאו בני שחיטה נינהו כדאמר לעיל ואין להקשות מהא דאמר פרק ד' מיתות (שם דף נח:) עובד כוכבים שנבעל חייב וכן העוסק בתורה דנדבר שהוא מצוה לישראל לעשות לא שייך למימר מי איכא מידי דלישראל שרי וכו' ואע"ג דאמר אפילו שנבעל בשני בשנבעל חייב מכל מקום לא דמי הואיל ויש מצות שביתה לישראל כמו בשבת ואע"ג דבן נח נהרג על העובדים כדאמר התם וישראל אינו נהרג נהי דפטור מ"מ לא שרי וא"ת דבפרק גיד הנשה (לקמן דף קב.) דפליגי אם נוהג אבר מן החי בטעמא ואמרינן מחלוקת בישראל אבל בבני נח דברי הכל מוהרין על [יט]הטעמא כטהורין בשלמא לרבנן אע"ג דאין ישראל מוזהר על אבר מן החי דטעמא מ"מ אסיר ליה משום עמא ולא אשכחת דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור אלא לר' מאיר דאמר דאין נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד והא איכא אבר מן החי דחיות ועופות הטהורין דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור וכי תימא דלא חיישינן כיון [כ]דסתם אבר מן החי אסור לישראל מ"מ דכי מאי פריך התם בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) מנגזל דפחות משוה פרוטה וי"ל דמכל מקום [כא]אבר מן החי דידהו אסור אלא דבהמה משום דבעיא שחיטה אע"ג דעובד כוכבים אסור במשהו בשר וגידים ועצם וישראל לא מיתסר אלא בכזית בשר הא אמר ר' יוחנן [כב]דחלי שיעור אסור מן התורה ולריש לקיש דאמר חלי שיעור מותר מן התורה דלמא לית ליה ההוא כללא אלא סבר לה כמ"ד הכא אין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעייס: **השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא בו'.** משמע דדם חיה ועוף מכשירין וקשה להר"ר יעקב מאורליינ"ש דבגמרא דרש קדשים אינו מכשיר מדכתיב על הארץ תשפכנו כמים דם הנשפך כמים מכשיר כו' ובפרק כסוי הדם (לקמן דף פד.) אמרינן דלא אמרינן בהמה בכלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא בעי כסוי אף האי נמי לא בעי כסוי אלמא בדם חיה ועוף דכתיב כסוי לא הוי בכלל תשפכנו כמים ויש לומר כמים מכשיר כו' ובפרק כסוי הדם (לקמן דף פד.) אמרינן בהמה בכלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא בעי כסוי אף האי נמי לא בעי כסוי אלמא בדם חיה ועוף דכתיב כסוי לא הוי בכלל תשפכנו כמים ויש לומר

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' לקמן קב. ד"ה אלא לאו], ב) לקמן קכא:, ג) ג"ז שם, ד) [לקמן עד:], ה) [לעיל כט.], ו) פסחים כב: [טו. כ. לקמן לו:], ז) [לקמן לו:], ח) [לקמן סט.], ט) [ויקרא יט], י) [יומא עד.],

תורה אור השלם

1. רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: דברים יב טז

גליון הש"ס

גמ' חיה בקדשים מי איכא. עיין יומא סד ע"א תד"ה למימר:

מוסף רש"י

מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני. גרסינן, והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנשחטה בעוד אבר זה בתוכה היה בא להתיר אף באכילה ומשיצא אין תחיכת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן ומק"מ מגבו טרפה שחוטה, מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר, עם זה שאינו בא אלא לטהר, להוציאו מיהא לטהר הואיל ושייכים שוין בכך (לקמן סט.). ומולחו יפה יפה. יותר מבשר אחר, מפני שלא הספיק דמו לצאת וכשחותכו נגלע בתוכה, נשמה כשהבהמה מוציאה דמה יפה (לקמן קכא:). ומממתין לה עד שתצא נפשה. כדתניא בארבע מיתות (סנהדרין סג.) מנין לאוכל מבהמה קודם שתצא נפשה שהוא בלא תעשה, שנאמר לא תאכלו על הדם, ואסמכתא דרבנן בעלמא הוא (לקמן שם). אחד עכו"ם כו'. דהואיל ומותר לישראל אומר אף לעכו"ם לליכא מידי לישראל שרי ולעכו"ם אסור (שם). מסייע ליה לרב אידי. הא דקתני שאף העכו"ם מותר בו (שם). הרוצה שיבריא. בשר זה טוב לרפואה (שם). הוא עצמו לדם הוא צריך. כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא לריקה (לעיל כט.). דם שנשפך כמים. דם חולין שאין חשן לקבלו בכלי, מכשיר. דאיתקש למים, אבל דם קדשים מתקבל בכלי וצריך ממנו למזבח ואינו נשפך לאיבוד כמים אינו מכשיר, דלא איתקש למים (פסחים שם.).

שיטה מקובצת

א) ע"כ לא איבעיא וכו' השתא אהדריה: ב) דהויא כמי שהוציאוה מן הבהמה: ג) ולא אמרן במיתה תליא להו מלתא: ד) דם הנשפך כמים הוי כמים ומכשיר הס"ד: ה) והכא נמי נימא שאני עובדי כוכבים דלאו: ו) על הטמאים כטהורים בשלמא התם לרבנן אע"ג: ז) כיון דשם אבר מן החי אסור לישראל: ח) וי"ל דמ"מ איסור אבר מן החי דידהו משום דבעיא שחיטה ואע"ג:

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ב מהל' מאכלות הטומאה הל"ט:

עד ב מיי' פ"ז מהל' שחיטה הל"ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כו סעיף ב (סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כז ועיין בטור):

עה ג עיי' במיי' פ"ט מהל' מלכים ומה שכתב בזה הכ"מ בהל"ג ועי' בטור יו"ד סי' כז:

עו ד מיי' פ"ז מהל' שחיטה הל"ב טוש"ע יו"ד סי' כז ועיין בטור:

עז ה מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל"ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כח סעיף כב:

עח ו מיי' פ"ז מהל' מאכלות הטומאה הל"ב:

עט ז מיי' שם פרק יא הלכה ב:

פ ח מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלט"ז וגפ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה לו וע"ש):

פא ט מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"ז ופי"ב מהל' מאכלות הטומאה הל"ג:

רבינו גרשום

לעולם לא הדר ביה ג)כלומר לא אמר דמותר כלומר והא אמר טענה זו דבעי למיהדר: אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש מזמנין כו'. כלומר לריש לקיש דסבירא ליה שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה דאמרינן כמו דמנחא בדיקולא דמיא הכא נמי כיון ששחט דסימנין אמרינן בני מעיין שתולין (בקנה אמרינן) [בושט] כמה דמנחא בדיקולא דמיא: אין מזמנין עובד כוכבים עליהן ד) מחיים דלא גמר בהו מיתה וכאבר מן החי דמי ולהכי אסור אבר מן החי אבל לישראל דבשחיטה תליא מילתא ליית לן בה: תניא דלא כרב אחא בר יעקב. כלומר דחזינן דמזמנין עובד כוכבים אפי' (מחיים) [אבני מעיים]: הרוצה שיבריא. כלומר לשון בריא דאוכל מבית טביחתה קודם שתצא נפשה לאכול לכל אדם: אין נאכלין בידים מסואבות. זה שלא נטל ידיו: ידים שניות הן ואין שני כו'. כלומר מאי קרינן ידים שניות שהגוף טהור וידים חשובות טמאות אי נגע בשרץ כל הגוף טמא אלא איזהו שגופו טהור וידיו טמאות שנגע באוכלין טמאין שהאוכל ראשון וידיו שניות ואין שני עושה שלישי בחולין: הכא בחולין שלקחן בכסף מעשר כו' אי מה חולין אמרינן הא יצא נאכלין בידים מסואבות בחולין שלקחן בכסף ודלא כר' מאיר כו' דהא

ד) לשון זה אין לו הבנה כלל ומעלה דע"ל כלומר לא אמר דיש טרפות לאלו חיות דודאי ס"ל דמותר והא דשאלו שאלה זו לדבריו דר' זירא אמר.

ג) נראה לפ"ל דהוי כמו שנתבטלו מחיים דעדיין לא גמר בהו מיתה וכו'.